

รัฐศาสตร์ และ รัฐประศาสนศาสตร์

จากมุมมอง
“คนข้างล่าง”

*บทแนะนำการเรียนการเมือง
และการบริหาร สำนักกนเรศวร*

บรรณาธิการ
วีระ หวังสัจจะโชค

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Publishing House
www.nupress.grad.nu.ac.th

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University Publishing House

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร 99 หมู่ 9 อาคารมหาธรรมราชา ชั้น 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5596 8833-8836 E-mail : nuph@nu.ac.th

www.nupress.grad.nu.ac.th สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร @nupress

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร เท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์จากมุมมอง “คนข้างล่าง” บทแนะนำการเรียนการเมืองและการบริหาร สำนักนเรศวร.- พิษณุโลก :
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2569.
194 หน้า.

1. รัฐประศาสนศาสตร์. I. วีระ หวังสังข์โชค. II. ชื่อเรื่อง.

352

ISBN 978-616-426-419-9

ISBN (e-book) 978-616-426-418-2

สพน. 160

ราคา 380 บาท

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม พ.ศ. 2569

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

วางจำหน่ายที่

1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 0 2218 9812
2. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2579 0113
3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0 2613 3899
4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารมหาธรรมราชา จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5596 8833-8836

ประธานกองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา พัดเกตุ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ มदनาค • รองศาสตราจารย์ ดร.ธนชสิทธิ์ พูนไพบูลย์พิพัฒน์ • รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ สมกุล •
รองศาสตราจารย์ ดร.ภณ วชิระนิเวศ • รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย เมธีวีรปัญญา • ศาสตราจารย์ ดร. พญ.สุธาทิพย์ พงษ์เจริญ •
ศาสตราจารย์ ดร.สุทิสลา ถาน้อย • รองศาสตราจารย์ ดร.นิทรา กิจธีระวุฒิมังข • รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย วิทยาอารีย์กุล •
รองศาสตราจารย์ ดร.สุลลิต ดำนุฑพิศ • ศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา • ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยพงษ์ สำเนียง •
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยาภักษ์ สุวพันธ์ • ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด อินทามารักษ์ •
พัชรี ท่วมใจดี • นวิพรรณ ตันติพลาผล • สรญา แสงเย็นพันธ์

ประสานงาน

ภัคศิณี เท็ดสิทธิกุล

ฝ่ายขาย/การเงิน

มลชา โพธิ์เงิน • วสันต์ มาสวัสดิ์

ออกแบบปก

ชาลินี สุวรรณวัฒน์

ออกแบบรูปเล่ม

สัญญา จันทา, ชาลินี สุวรรณวัฒน์

พิมพ์ที่

บริษัท กู๊ดเฮด พรินต์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุป จำกัด 6/1 ซอยเสรีไทย 58 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์
และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
<https://pubat.or.th>

พิมพ์บน
กระดาษคุณภาพ
กระดาษรีไซเคิล

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
โทร. 0 5596 8836 Email : nuph@nu.ac.th

คำนำ

หนังสือนี้มีเป้าหมายในการนำเสนอแนวคิดและองค์ความรู้จากนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์จากมหาวิทยาลัยนเรศวร บนฐานคิดหลักว่าด้วยการศึกษาการเมืองและการบริหารสามารถทำความเข้าใจผ่าน “คนข้างล่าง” เพื่อให้เป็นรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์สำหรับประชาชนธรรมดา และให้ความสำคัญกับปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมาเป็นประเด็นหลักในการวิเคราะห์ทางการเมืองและนโยบาย เพื่อให้การศึกษาการเมืองไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัวหรือต้องเริ่มจากการมองอำนาจรัฐเพียงอย่างเดียวเสมอไป แต่เราสามารถทำความเข้าใจทางการเมืองทั้งในระบบระหว่างประเทศ ระบบการเมืองในประเทศ และระบบการบริหารภาครัฐผ่านปัญหารอบตัวที่ประชาชนคนธรรมดาประสบพบเจอในชีวิตประจำวัน

หนังสือนี้จึงมีไว้เพื่อสำหรับแนะนำการเรียนการเมืองและการบริหารจากมุมมองของตัวแทนคณาจารย์ด้านรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เห็นความสำคัญของการมองสังคมการเมืองโดยยึดประชาชนธรรมดาเป็นหัวใจหลักในการแก้ไขปัญหา และการอธิบายโครงสร้างทางการเมืองและการบริหารจึงควรมีไว้เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม

หนังสือรวมบทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ต้องขอขอบคุณความร่วมมือจากคณาจารย์ในภาควิชา เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน และนายวรพล โชติจิรเดชากุล สำหรับการตรวจสอบและปรับปรุงเอกสาร รวมถึงสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวรที่ช่วยเหลือจนหนังสือออกมาเป็นรูปเล่มได้ หากเกิดข้อผิดพลาดประการใด ทางคณะผู้เขียนขอน้อมรับไปปรับปรุงในอนาคตต่อไป

วีระ หวังสัจจะโชค

มีนาคม 2569

สารบัญ

บทที่ 1

บทนำ : การศึกษารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
จากมุมมอง “คนข้างล่าง” 1
วีระ หวังสัจจะโชค

บทที่ 2

จุดกำเนิดทางสังคมของระบอบการปกครอง และการศึกษา
รัฐศาสตร์แบบ “ล่างสู่บน” 7
วีระ หวังสัจจะโชค

บทที่ 3

การประกอบสร้างสังคมที่ไม่เท่าเทียม : ว่าด้วยแนวคิด
การสังคมนุภาพกาล และชนชั้นของเวอร์เนอร์ โบนเฟลด์..... 31
วัชระวา พุทธรักษา

บทที่ 4

ทุนทางสังคม : มิติด้านมืดที่ไม่ควรถูกละเลย..... 45
วัลลภ สุขสวัสดิ์

บทที่ 5

สามมรรคาประชาธิปไตย : ย้อนพิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตย
และประชาธิปไตย ผ่านกรณีศึกษาอิตาลี อาร์เจนตินา และไทย 67
นิธิ เนื่องจําณรงค์

บทที่ 6

ย้อนพินิจนโยบายมุ่งตะวันออก (Ostpolitik) ของเยอรมนี
และนโยบายด้านความมั่นคงของญี่ปุ่น หลังสงครามยูเครน 2022 **93**
อรไท โสภารัตน์

บทที่ 7

การประเมินผลนโยบายสาธารณะ **135**
ดาริน คงสังวิวัฒน์ และพลดา เดชพลมาตย์

บทที่ 8

ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบายแบบวาทกรรมหลังโครงสร้างนิยม :
เครื่องมือการทำความเข้าใจอำนาจรัฐ กลยุทธ์ และพลวัต
การเคลื่อนไหวของอำนาจปกครอง **151**
วัชรพล ศุภจักรวัฒนา

บรรณานุกรม **182**

ประวัติผู้เขียน **183**

บทที่ 1

บทนำ
การศึกษารัฐศาสตร์
และรัฐประศาสนศาสตร์
จากมุมมอง “คนข้างล่าง”

วีระ หวังสัจจะโชค¹

¹ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร weeraw@nu.ac.th

ในความเข้าใจของนิสิตและนักศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ หรือผู้สนใจทางด้านการเมืองและการบริหารมักมองว่า การศึกษาวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์นั้น มีลักษณะเป็นการศึกษาแบบ “บนลงล่าง” (Top-down Approach) ในความหมายที่ว่าการศึกษาเน้นให้ความสำคัญกับ “อำนาจหลัก” (Central Authority) ไม่ว่าจะ เป็นรัฐ รัฐบาล ระบบระหว่างประเทศ ระบบการปกครอง ระบบการบริหารราชการแผ่นดิน และการตัดสินใจนโยบาย จนทำให้เสมือนว่าการศึกษานั้นมองหาแต่ “อำนาจ” ว่าอยู่ที่ไหน ได้อย่างไร และจะนำอำนาจนั้นมาจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมอย่างไร

ปัญหาสำคัญในการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์จึงเกิดขึ้น คือ เป็นการศึกษาวิจัยที่มองไม่เห็น “คน” อยู่ในการเมือง หรือหลงลืม “ผู้ไร้อำนาจ” (powerless) หรือไม่นับรวม (exclusion) คนชายขอบของการเมือง ทำให้การเมืองเป็นเรื่องอำนาจ เพียงอย่างเดียว จนอาจมองเกินเลยไปได้ว่าการใช้อำนาจทุกอย่างชอบธรรมหากบรรลุเป้าหมาย (the End Justifies the Means) หรือมองปรากฏการณ์การเมืองแบบเอาตัวรอดและอ้างว่าเป็นการเมืองในชีวิตจริง (realpolitik) จนไม่มองถึงความเป็นธรรมในสังคม

ด้วยเหตุนี้ หนังสือรวมบทความเรื่อง *รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ จากมุมมอง “คนข้างล่าง” : บทแนะนำการเรียนการเมืองและการบริหารสำนักนเรศวร* ได้วางแนวการศึกษาใหม่แบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Approach) โดยกลับมาให้ความสำคัญกับ “คนธรรมดา” ไม่ว่าจะเป็นผู้ไร้อำนาจ คนชายขอบ และกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ภายใต้หลักการ นับรวมคนทุกคน (inclusion) ให้อยู่ในสังคมการเมืองเดียวกัน และทุกการศึกษาทางการเมือง และการบริหารจะต้อง “เห็นหัวคนธรรมดา” และเพิ่มอำนาจ (Empowerment) ให้กับคนข้างล่าง ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและสร้างประชาธิปไตยจากฐานรากที่มั่นคงต่อไป

หนังสือเล่มนี้จึงเริ่มต้นจากบทที่ 2 ว่าด้วยเรื่อง *จุดกำเนิดทางสังคมของระบอบ การปกครองและการศึกษารัฐศาสตร์แบบ “ล่างสู่บน”* เพื่อมองว่าการศึกษาระบอบการปกครอง และการเมืองสามารถมองได้จากปัจจัยทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มพลังทางสังคมต่าง ๆ ที่ผลของความสัมพันธ์สามารถวางทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ไม่ว่าจะนำไปสู่ประชาธิปไตยหรือเผด็จการ จนกล่าวได้ว่าเราสามารถศึกษารัฐศาสตร์ในมิติที่ มองปัจจัยทางสังคมให้เป็นส่วนสำคัญต่อการศึกษากองเมือง และเติมเต็มช่องว่างในการมอง รัฐศาสตร์ว่าเป็นการศึกษาประเด็นที่ต้องเริ่มต้นจากรัฐเพียงอย่างเดียว

บทที่ 2

จุดกำเนิดทางสังคม
ของระบอบการปกครอง
และการศึกษารัฐศาสตร์
แบบ “ล่างสู่บน”²

วีระ หวังสัจจะโชค³

² บทความนี้พัฒนาต่อยอดมาจากส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการสอนวิชา 80111 หลักพื้นฐานการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 8 โครงสร้างส่วนล่างของการเมืองการปกครองไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ weeraw@nu.ac.th

เกริ่นนำ

การเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในอดีต แม้หลายคนจะมองว่าการอธิบายการเมือง การปกครองต้องเริ่มจากการศึกษาเรื่อง “รัฐ” หรือ “รัฐบาล” จึงจะเข้าใจการเมืองการปกครองไทย ว่ารัฐทำอะไร และส่งผลต่อการเมืองการปกครองอย่างไร แต่ในบทความนี้จะชี้ให้เห็นประเด็นว่าการศึกษการเมืองการปกครองไม่จำเป็นต้องเริ่มจากการอธิบายบทบาทของรัฐแบบบนลงล่าง (top-down) ในทางกลับกันเราสามารถทำความเข้าใจการเมืองการปกครองด้วยกระบวนการทางการเมืองแบบล่างสู่บน (Bottom-up) ผ่านการเริ่มต้นการศึกษา “กลุ่มพลังทางสังคม” ไม่ว่าจะเป็นในส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ ภาคประชาสังคม และประชาธิปไตยจากฐานราก

โดยการศึกษาการเมืองแบบล่างขึ้นบนนี้จึงเป็นการศึกษการเมืองจากโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ทางการเมืองที่เป็นกลุ่มพลังทางสังคม ทั้งกลุ่มพลังทางสังคมในโครงสร้างทางกฎหมาย (Legal Structure) อย่างการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ ประชาสังคม และโครงสร้างทางสังคมวิทยา (Sociological Structure) อย่างการกล่อมเกลາทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และความเป็นพลเมืองที่เป็นฐานให้กับการขับเคลื่อนทางการเมืองในระดับบน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐสภา และสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ จนอาจกล่าวได้ว่า *การศึกษาการเมืองแบบล่างขึ้นบนได้นำเอา*กลุ่มพลังทางสังคม*มาเป็น*ตัวแปรต้น*ในการอธิบายการเมือง*

บทความนี้จึงประกอบไปด้วยประเด็นแรกที่จะกล่าวถึงจุดกำเนิดทางสังคมของระบอบการปกครองเพื่อเป็นภาพรวมในการมองกลุ่มพลังทางสังคมจากล่างขึ้นบนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในภาพใหญ่ จนนำไปสู่การพิจารณากลุ่มพลังทางสังคมในโครงสร้างกฎหมาย-การเมือง ในส่วนที่ 2 และกลุ่มพลังทางสังคมในโครงสร้างทางสังคมวิทยา-วัฒนธรรม ในส่วนที่ 3

จุดกำเนิดทางสังคมของระบอบการปกครอง

การศึกษาการเมืองการปกครองไทยด้วยโครงสร้างส่วนล่างเป็นการศึกษาที่เน้นการอธิบายกระบวนการทางการเมืองแบบล่างขึ้นบน และนำเอาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กลุ่มพลังทางสังคม หรือตัวแสดงทางสังคมมาเป็น “ตัวแปรต้น” ในการอธิบายการเมืองการปกครองไทย ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่า “จุดกำเนิดทางสังคม” (Social Origins) ที่นำไปสู่การอธิบายการ

บทที่ 3

การประกอบสร้างสังคม ที่ไม่เท่าเทียม : ว่าด้วยแนวคิด การสั่งสมบุพกาล⁴ และชั้น ของเวอร์เนอร์ โบนเฟลด์⁵

วัชสวา พุทธรักษา⁶

⁴ การแปลความหมายของแนวคิด Primitive Accumulation เป็นภาษาไทยนั้นแปลว่า “การสั่งสมบุพกาล” แต่อย่างไรก็ตามได้ มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกใช้คำนี้โดยที่ Shapiro (2008, p. 159) เสนอว่าแทนที่เราจะใช้คำว่า “Primitive” หากจะแปลให้ได้ใจความดังที่มาร์กซ์ต้องการคือการ อธิบายจุดเริ่มต้นของการสะสมความมั่งคั่งของกลุ่มคนมั่งมี เราน่าจะใช้คำว่า “Originating Accumulation” หรือ “การสั่งสม ณ จุดเริ่มต้น” หรือ “จุดเริ่มต้นของการสั่งสม” มากกว่า อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า “การสั่งสมบุพกาล” ตามปกติเนื่องจากการแปลความหมายแบบเดิมนั้นเป็นที่คุ้นชินของผู้ศึกษาความคิด มาร์กซิสต์โดยทั่วไปมากกว่า แต่แนวคิดเรื่อง Primitive และ Originating นี้ก็ไม่สมควรถูกละเลยหรือไม่กล่าวถึงแต่อย่างใด

⁵ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “เวอร์เนอร์ โบนเฟลด์ : โอเพนมาร์กซิสต์กับการวิพากษ์เศรษฐกิจการเมือง” (ทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณรายได้ มหาวิทยาลัยธนบุรี; ดำเนินการเสร็จสิ้น)

⁶ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร watcharabonb@nu.ac.th

เกริ่นนำ

คาร์ล มาร์กซ์ (1976) เคยกล่าวไว้ว่า “การสะสมความมั่งคั่งในทางหนึ่งเป็นการสะสมความทุกข์ยาก ความเจ็บปวดจากการทำงาน ความเป็นทาส ความเขลา ความโหดร้าย การเสื่อมโทรมทางจิตใจ ในอีกทางหนึ่งนั่นคือ มองทางฝั่งของชนชั้นที่สร้างผลิตภัณ์ของตนเองภายใต้รูปแบบของทุน (Capital)” ความน่าสนใจก็คือเพราะเหตุใดจึงเกิดสภาวะที่ไม่เท่าเทียมและมีการแบ่งแยกทางชนชั้นออกเป็นกลุ่มคนที่มั่งมีและกลุ่มชนชั้นล่างที่ขายแรงงานแลกกับค่าจ้าง บทความนี้ความไม่เท่าเทียมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ไม่ใช่ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติแต่เป็นการประกอบสร้างทางสังคม (Social Constitution) การประกอบสร้างสังคมที่เหลื่อมล้ำในอดีตกาลเป็น “จุดตั้งต้น” ของการกำหนดรูปโฉมของความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่เท่าเทียม รวมถึงได้สร้างสภาวะที่กดขี่ขูดรีดระหว่างชนชั้นภายในสังคมทุนนิยมในเวลาต่อมา

แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างทางสังคมเป็นหนึ่งในแก่นวิธีคิดของสำนักลัทธิมาร์กซ์แบบเปิดกว้าง (Open Marxism : OM)⁷ โดยเฉพาะในมุมมองของเวอร์เนอร์ โบเนเฟลด์ (Werner Bonefeld)⁸ ผู้เป็นนักคิดคนสำคัญในสำนักคิดดังกล่าว วิธีคิดเรื่องการประกอบสร้างทางสังคมได้

⁷ สำนัก OM เป็นการกรรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการมากนักของนักวิชาการอย่าง Werner Bonefeld, John Holloway, Ricard Gunn, Kosmas Psychopedis, Ana Cicelia Dinerstein เป็นแกนนำหลัก ช่วงเวลามากกว่า 3 ทศวรรษที่ผ่านมาแกนนำของสำนักได้ตีพิมพ์หนังสือรวมบทความในซีรีส์ *Open Marxism* เป็นจำนวน 4 เล่ม ด้วยกัน ภายใต้การพัฒนางานวิชาการของนักมาร์กซิสต์สำนัก OM แต่ละคนในช่วงกว่า 3 ทศวรรษที่ผ่านมาได้มีอิทธิพลทางความคิด และนำไปสู่งานศึกษาในการวิเคราะห์เศรษฐกิจการเมืองโดยมองผ่านกรอบสำนัก OM ในโลกวิชาการสากลเป็นจำนวนมาก ส่วนงานในโลกภาษาไทยยังมีอยู่จำกัด กรุณาดูตัวอย่างเช่น วัชรพล (2559a, 2559b, 2561) เป็นต้น

⁸ ศาสตราจารย์ เวอร์เนอร์ โบเนเฟลด์ (Professor Werner Bonefeld) เป็นศาสตราจารย์ด้านเศรษฐกิจการเมือง ประจำ Department of Politics, University of York, UK โบเนเฟลด์สำเร็จการศึกษาจาก University of Marburg และ Free University of Berlin ที่ประเทศเยอรมนี และได้รับปริญญาเอกจาก University of Edinburgh ที่สก๊อตแลนด์ ก่อนที่เขาจะมาสอนหนังสือที่ York โบเนเฟลด์เคยสอนหนังสือที่ Universities of Frankfurt และ Edinburgh มาก่อน และเมื่อไม่นานมานี้ โบเนเฟลด์ได้รับผิดชอบวิชาสัมมนาระดับบัณฑิตศึกษาว่าด้วยทฤษฎีวิพากษ์และการวิพากษ์เศรษฐกิจการเมือง (Critical theory and the Critique of Political Economy) ที่ Universities of Puebla และ Buenos Aires ที่ประเทศอาร์เจนตินา

งานศึกษาของโบเนเฟลด์อุทิศให้กับการพัฒนาสำนักคิดที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลที่ชื่อว่าสำนักคิด “โอเพน มาร์กซิสม์ (Open Marxism) นอกจากนี้ เวอร์เนอร์ โบเนเฟลด์ ยังเป็นหนึ่งในสมาชิกเวทีประชุมของนักเศรษฐศาสตร์สังคมนิยม (the Conference of Socialist Economists : CSE) ร่วมกันกับฮิวโก้ ราดิซ (Hugo Radice) จากอิตาลี, เกร็ก ชาร์นอค (Greg Charnock) และสจวร์ต ชิลด์ส (Stuart Shields) จากแมนเชสเตอร์ พวกเขาจัดให้มีกลุ่มศึกษาทฤษฎีวิพากษ์และเศรษฐกิจการเมืองตามเส้นทางรถไฟข้ามทวีป (Trans-Pennine Working Groups on Critical Theory and Political Economy) ซึ่งเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามเส้นทางรถไฟระหว่างยอร์ก ลีดส์ และแมนเชสเตอร์ โบเนเฟลด์ เป็นคนที่รักในการทำสวน ปั่นจักรยานไปทำงานทุกวันและชอบฟังเพลงของ Captain Beefheart เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับโบเนเฟลด์สามารถสืบค้นได้จาก <https://www.york.ac.uk/politics/people/werner-bonefeld/> และผลงานจำนวนมากของโบเนเฟลด์สามารถเข้าถึงได้ที่ <https://york.academia.edu/WernerBonefeldYork>

บทที่ 4

ทฤษฎีทางสังคม : มิติด้านมืด
ที่ไม่ควรถูกละเลย

วัลลภ สุขสวัสดิ์¹¹

¹¹ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เกริ่นนำ

ทุนทางสังคมเป็นแนวความคิดที่มีผู้ให้ความสนใจนำมาศึกษาอย่างแพร่หลายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และแม้กระทั่งด้านคุณภาพชีวิต ทุนทางสังคมมักจะได้รับการนำเสนอว่าเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ในหลากหลายมิติ จนบางครั้งทำให้เกิดการมองข้ามผลกระทบด้านลบของทุนทางสังคม และมักเกิดการเข้าใจผิดว่าทุนทางสังคมเป็นแนวคิดที่พิเศษและมีคุณประโยชน์มากมาย บทความนี้มีวัตถุประสงค์จะเสนอข้อเสนอลึกกว่าแม้ทุนทางสังคมมักถูกมองว่าเป็นพลังด้านบวก แต่ก็สามารถมีผลกระทบด้านลบที่มักถูกมองข้ามได้เช่นกัน สิ่งสำคัญในการศึกษาทุนทางสังคมคือความตระหนักถึงข้อจำกัดและผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาแนวคิดนี้ต้องตระหนักว่าแม้ทุนทางสังคมสามารถทวงพลังให้คุณประโยชน์หลายประการ แต่ก็สามารถนำมาใช้เพื่อขยายวงกว้างของความไม่เท่าเทียมกัน เช่น อาจก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การสร้างสังคมที่มีลักษณะเปราะบาง การเอื้อให้เกิดปัญหา ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาทุนทางสังคมควรต้องศึกษาแนวคิดนี้ภายใต้ความคิดเชิงวิพากษ์ และใช้วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน

ในส่วนต่อไปจะเป็นการอธิบายถึงนิยามของทุนทางสังคม คุณประโยชน์ของทุนทางสังคม และผลกระทบด้านลบของทุนทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

กล่าวได้ว่าทุนทางสังคมหมายถึงทรัพยากรที่บุคคลและกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงได้ผ่านเครือข่ายสังคม เช่น บรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และการสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้ การศึกษานิยามของทุนทางสังคมนั้นมีนักคิดที่มีชื่อเสียงอธิบายไว้อย่างน่าสนใจดังตัวอย่างต่อไปนี้

Alejandro Portes (1998) อธิบายว่า ทุนทางสังคมหมายถึงทรัพยากรที่ฝังอยู่ในเครือข่ายทางสังคมที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการกระทำของตน ในขณะที่ Robert D. Putnam (2000) ได้ให้คำนิยามของทุนทางสังคมโดยอธิบายถึงองค์ประกอบของทุนทางสังคมว่า ทุนทางสังคมหมายถึงคุณลักษณะของการจัดระเบียบทางสังคม เช่น เครือข่าย บรรทัดฐาน และความไว้วางใจ ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงานและความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน” Pierre Bourdieu (1986) อธิบายให้เห็นว่าทุนทางสังคมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความเชื่อมโยงของคนในสังคม โดยกล่าวว่า “ทุนทางสังคมคือมวลรวมของทรัพยากรที่มีอยู่จริงหรือที่มีศักยภาพซึ่งเชื่อมโยงกับการครอบครองเครือข่ายที่คงทนของความสัมพันธ์เชิงสถาบัน และการยอมรับซึ่งกันและกัน” ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามของ James S. Coleman (1988)

บทที่ 5

สามมรรคาประชานิยม : ย้อนพินิจ
ความสัมพันธ์ระหว่าง
ประชานิยมและประชาธิปไตย
ผ่านกรณีศึกษาอิตาลี
อาร์เจนตินา และไทย

นิริ เนื่องจางค์

เกริ่นนำ

เมื่อแรกกำเนิดเมื่อราว 150 ปีที่แล้ว ประชาชนนิยมเคยถูกมองว่าเป็นเป็นปรากฏการณ์ที่ค่อนข้างห่างไกล และเป็นปรากฏการณ์เฉพาะบางภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นที่รัสเซีย สหรัฐอเมริกา และต่อมาที่ลาตินอเมริกา แต่นับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ประชาชนนิยมได้กลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่พบเห็นได้ทั่วทุกภูมิภาคของโลก และปรากฏตัวบ่อยครั้งมากขึ้นในฉากการเมืองของประเทศต่าง ๆ (Mudde, 2015, p. 432) จากการศึกษาของอันเดรส เบลาสโก (Andres Velasco) พบว่าในปัจจุบันนี้ประชากรโลกอย่างน้อยหนึ่งในสามอยู่ภายใต้การปกครองของตัวแสดงแบบประชานิยม และครอบคลุมเกือบทั่วทุกภูมิภาคตั้งแต่เอเชีย ยุโรป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ (Velasco, 2022, p. 10) ในหลายประเทศประชานิยมได้กลายเป็น “ตัวแสดงกระแสหลัก” ทางการเมือง ดังเช่นในยุโรปตะวันตกที่จำนวนพรรคประชานิยมที่ได้เข้าร่วมเป็นรัฐบาลในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2010-2018 มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 44.5 จากเดิมร้อยละ 6.2 ในช่วงทศวรรษ 1990 (Vittori and Morlino, 2021, pp.25-29) จากการขยายตัวของประชานิยมไปทั่วโลกทำให้เบนจามิน โมฟิตต์ (Benjamin Mofitt) ถึงกับกล่าวว่า “ดูเหมือนว่าเรากำลังอยู่ในยุคประชานิยม” (Mofitt, 2016, p. 9)

นอกเหนือจากความเปลี่ยนแปลงในแง่ของปรากฏการณ์ทางการเมืองแล้ว อีกหนึ่งความเปลี่ยนแปลงที่ตามมาจากการขยายตัวของประชานิยม คือ การเปลี่ยนแปลงในมุมมองที่มีต่อประชานิยม โดยเฉพาะในแวดวงวิชาการ ในช่วงแรก ๆ ที่มีการศึกษาประชานิยมในช่วงทศวรรษ 1950 นักวิชาการมีแนวโน้มที่จะมองประชานิยมว่าเป็น “ปัญหาสังคม” ของการต่อต้านชนชั้นนำของมวลชน (Kaltvasser, et.al, 2017, pp. 6-7) งานในยุคแรก ๆ ที่ศึกษาประชานิยมในลาตินอเมริกาก็เช่นเดียวกัน มีการตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากงานในยุคนี้ได้รับอิทธิพลจากฐานคิดของทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (Modernization Theory) ทำให้มองประชานิยมว่าเป็นความผิดปกติ เป็นสิ่งที่ทำให้เบี่ยงเบนจากเส้นทางที่ควรจะเป็น และเป็นสิ่งที่ควรถูกขจัดทิ้ง (Biglieri and Cadahia, 2021, p. 21) ขณะเดียวกันในเชิงจริยธรรม ประชาชนนิยมยังมักจะถูกประณามหรือมองในด้านลบ ดังนั้นที่ทางของประชานิยมในทางสังคมศาสตร์จึงค่อนข้างถูกผลักไปอยู่ชายขอบ (Laclau, 2005, pp. 19) ในปัจจุบันแม้นักวิชาการจำนวนไม่น้อยจะยังคงมองประชานิยมว่าเป็นปัญหา แต่เริ่มมีมุมมองในอีกลักษณะที่มองว่าประชานิยมเป็นสิ่งปกติที่เป็นผลมาจากระบอบประชาธิปไตย หรือกล่าวอย่างเจาะจงคือความย้อนแย้งของระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Canovan, 2002; Ignatieff, 2022, p. 40)

บทที่ 6

ย้อนพินิจนโยบาย
มุ่งตะวันออก (Ostpolitik)
ของเยอรมนีและนโยบาย
ด้านความมั่นคงของญี่ปุ่น
หลังสงครามยูเครน
ในปี ค.ศ. 2022

อรไท โสภารัตน์

เกริ่นนำ

นับตั้งแต่สงครามยูเครนปี ค.ศ. 2022 นโยบายต่างประเทศเยอรมนีที่มีต่อรัสเซีย และนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อรัสเซีย นับเป็นก้าวอย่างที่ยากลำบากในการตัดสินใจที่จะดำเนินนโยบายไม่ว่าจะเลือกบีบบังคับทางเศรษฐกิจและการประณาม หรือการไม่แสดงจุดยืนใด ๆ ซึ่งแต่ละแนวทางที่เลือกตัดสินใจย่อมมีผลกระทบจากการตัดสินใจแตกต่างกัน เยอรมนีและญี่ปุ่นต่างเคยมีความสัมพันธ์กับรัสเซีย ทั้งการรบกันในฐานะเป็นฝ่ายศัตรูของฝ่ายอักษะ อีกทั้งด้วยทำเลที่ตั้งใกล้เคียงกันนำไปสู่ความบาดหมางระหว่างกัน นับตั้งแต่ช่วงสงครามเย็น เมื่อเยอรมนีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน และฝ่ายเยอรมนีตะวันออกเป็นส่วนที่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยโซเวียต สำหรับญี่ปุ่นมีความขัดแย้งกันในเรื่องหมู่เกาะคูริลทางตอนใต้จำนวน 4 เกาะ อย่างไรก็ตาม นโยบายต่างประเทศช่วงสงครามเย็นของทั้งเยอรมนีกับญี่ปุ่นหลัก ๆ คือการดำรงอยู่ท่ามกลางรัฐเพื่อนบ้านที่ต่างอุดมการณ์และความสัมพันธ์กับบรรดารัฐต่าง ๆ ที่เคยรุกรานและข่มเหงในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง จึงนำมาสู่การตั้งคำถามว่าทั้งเยอรมนีและญี่ปุ่นมีนโยบายยุคสงครามเย็นต่อรัสเซียอย่างไร เปรียบเทียบกับในช่วงของการเกิดสงครามยูเครนปี ค.ศ. 2022 การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของเยอรมนีที่มีต่อรัสเซียเป็นอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อรัสเซียภายใต้การนำของผู้นำ 2 ท่าน คือ ชินโซะ อาเบะ (Shinzo Abe) และ ฟุมิโอะ คิชิดะ (Fumio Kishida) เป็นอย่างไร

นโยบายต่างประเทศของเยอรมนีประกอบด้วยแนวทางนโยบายการเมืองภายใน (Deutschlandpolitik) ที่ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เข้มข้นกับรัฐในยุโรป และความร่วมมือทางการทหารกับรัฐในคาบสมุทรแอตแลนติก และนโยบายต่างประเทศมุ่งการเมืองตะวันออก (Ostpolitik) ที่สนับสนุนการรวมชาติเยอรมนี โดยที่ เฮลมุท โคลท์ (Helmut Kohl) เสนอให้รูปแบบทางการเมืองของเยอรมนีภายหลังการรวมตัวกันในรูปแบบสหพันธรัฐ จะทำให้ทั้งสองเยอรมนี (ตะวันออกและตะวันตก) เมื่อรวมตัวกันจะไม่สร้างความแตกต่างและแนวทางการบริหารไปในทางเดียวกัน การรวมตัวของเยอรมนีหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการทำลายกำแพงเบอร์ลิน จะเห็นได้ถึงความพยายามรวมตัวกันระหว่างเยอรมนีทั้ง 2 ด้าน จนกระทั่งการรวมตัวเยอรมนีระหว่าง 2 อุดมการณ์เกิดขึ้นได้สำเร็จเมื่อ มิคฮาอิล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ประธานาธิบดีสหภาพโซเวียต สนับสนุนการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศในรูปแบบเปิดเสรี นโยบายของกอร์บาชอฟที่มีต่อ

บทที่ 7

การประเมินผลนโยบายสาธารณะ

ดาริน คงศักดิ์วัฒน์

พลาตา เดชพลมาตย์

เกริ่นนำ

การประเมินผลนโยบายนั้นโดยทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการกำหนดนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือประเมินหลังจากที่ปฏิบัติตามนโยบายแล้ว จึงนิยมเรียกว่าการประเมินผลนโยบายหรือการประเมินผลกระทบของนโยบาย (Impact Evaluation) ทำให้เกิดการเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าการประเมินผลนโยบายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะผลของนโยบายหรือผลกระทบของนโยบายเท่านั้น แต่ในความจริงแล้วการประเมินหรือการประเมินผลนโยบายจะครอบคลุมตั้งแต่ระยะที่มีการกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์นโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และผลกระทบที่เกิดขึ้นเนื่องจากนโยบาย นั่นคือการประเมินผลนโยบายจะเกิดขึ้นทั้งระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ จึงเป็นการประเมินผลทั้งกระบวนการ (Evaluation Process)

การประเมินผลย่อมมีจุดมุ่งหมายในรายละเอียดที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ต้องการทราบผลการประเมินหรือต้องการนำผลไปใช้เพื่ออะไร โดยมีเหตุผลหลักในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากนโยบายสาธารณะถูกกำหนดโดยรัฐบาล ดังนั้นการประเมินผลนโยบายจึงอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย รวมทั้งการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายให้มีความรัดกุมและเกิดประโยชน์ต่อประเทศสูงสุด

การประเมินผลเกี่ยวข้องกับกระบวนการวัดคุณค่าของผลการดำเนินการตามนโยบาย โดยนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการประเมินผลจึงไม่อาจแยกเป็นเอกเทศจากขั้นตอนอื่น ๆ ของนโยบาย และจะต้องเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา เทคนิคและวิธีการในการประเมินผลแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันในด้านความหมาย แนวความคิด เหตุผล ระเบียบวิธี และข้อจำกัด เช่น การประเมินผลเชิงปริมาณ หรือคุณภาพ ผู้ประเมินผลควรประยุกต์แนวทาง ระเบียบวิธี และเทคนิค ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา คุณลักษณะ และวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการประเมินผลนโยบายสาธารณะ ได้แก่ การวางแผนการประเมินผล บทบาทของผู้ประเมินผล การนิยาม และตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบาย นอกจากนี้ การประเมินผลนโยบายสาธารณะอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่พึงประสงค์ ไม่พึงประสงค์ หรือทั้งสองอย่าง ผลกระทบที่ไม่ได้คาดหมาย หรือผลกระทบภายนอก เช่น

บทที่ 8

ทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบาย
แบบวาทกรรมหลังโครงสร้างนิยม :
เครื่องมือการทำความเข้าใจอำนาจรัฐ
กลยุทธ์ และพลวัตการเคลื่อนไหว
ของอำนาจปกครอง

วัชรswa ศุภจักรวัฒนา¹²

¹² ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ watcharapols@nu.ac.th

เกริ่นนำ

การปฏิเสฐฐานคิดที่ว่านโยบายเป็นเรื่องที่ปราศจากทางการเมือง และมุ่งสนใจวิธีที่จะสร้างเครื่องมือทางนโยบายให้มีประสิทธิภาพของนักวิชาการนโยบายกระแสหลัก (Nowlin, 2011) ได้นำมาสู่การเปิดพื้นที่ทางการศึกษาและการตั้งคำถามทางนโยบายที่มีความหลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน เช่น การตั้งคำถามเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลของการใช้เทคนิคทางนโยบายที่ปรากฏในกระบวนการนโยบาย ผลประโยชน์ อุดมคติ และรากฐานของแผนโครงการทางนโยบายที่ถูกนำไปปฏิบัติ การปรากฏตัวของนักเทคนิคและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการกำหนดนโยบาย รวมถึงการเข้าไปมุ่งสำรวจวาทกรรมทางนโยบายและอิทธิพลของวาทกรรม¹³ ฯลฯ (Fischer, 2007, 2009, 2017; Torgerson, 2017) ซึ่งเราอาจเรียกแนวทางในการศึกษาดังกล่าวว่าเป็นการศึกษานโยบายเชิงวิพากษ์หรือการศึกษานโยบายแบบทางเลือก (Alternative or Critical Policy Studies or CPS)

แม้ว่าการศึกษานโยบายเชิงวิพากษ์ในยุคปัจจุบันเริ่มมีการพัฒนาที่แพร่หลายมากขึ้นและมีการแตกแขนงแนวทางการศึกษาไปหลากหลายสำนัก¹⁴ เช่น แนวการวิเคราะห์ความขัดแย้งในนโยบาย (argumentative policy analysis) ของ Fischer and Forester (1993), Gottweis (2006)¹⁵, แนวการตีความวิเคราะห์นโยบาย (Interpretative Policy Analysis) ของ Jennings, Bruce (1983), Schön and Rein (1994), Yanow Dvara (2000)¹⁶

¹³ แน่นนอนว่าคำถามเหล่านี้มีเป้าประสงค์สำคัญในการเปิดเผยให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจ ความไม่เป็นประชาธิปไตย และฐานคิดที่รวมศูนย์ที่ถูกฝังลึกในตัวนโยบาย

¹⁴ อ่านเพิ่มเติมเรื่องพัฒนาการของการศึกษานโยบายเชิงวิพากษ์ได้ที่ Torgerson (2017) และ Fischer and Forester (1993), Fischer (2017)

¹⁵ แนวคิดนี้เน้นในเรื่องการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ของความขัดแย้งกระบวนการสื่อสาร ภาษา ในกระบวนการก่อร่างนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติผ่านวิธีการวิเคราะห์ทางการสื่อสาร ภาษา และวาทกรรม

¹⁶ เช่นเดียวกับแนวคิดนี้ ดูเหมือนว่าจะมุ่งศึกษาตีความลักษณะร่วม/ลักษณะที่แตกต่างของนโยบายที่ปรากฏในบริบททางวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมที่ถูกละเลยในสังคม (taken for granted assumptions) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญในการสะท้อนความจริง และเป็นแนวการกำหนดและนำนโยบายไปปฏิบัติ การศึกษาแนวทางนี้เน้นการศึกษานโยบายผ่านการตีความทั้งในส่วนของสัญลักษณ์ทางภาษา (symbolic language) ประวัติศาสตร์และสัญลักษณ์ทางวัตถุ (symbolic objects) และ รูปแบบการปฏิบัติทางนโยบาย (symbolic policy acts) เป็นต้น

ประวัติผู้เขียน

ผศ. ดร.วีระ หวังสัจจะโชค

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- MA in Politics, University of Sheffield, UK
- รัฐศาสตรบัณฑิต (ส.บ.) ภาคการปกครอง (เกียรติคุณอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ปริญญาตรีใบที่สอง)

รศ. ดร.วิชิต พงษ์รักษา

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- PhD (Politics), The University of York, UK
- ส.ม. (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) เกียรติคุณอันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รศ. ดร.วัลลภ สุขสวัสดิ์

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- Ph.D. (Politics) University of Adelaide, Australia
- ส.ม. (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ส.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผศ. ดร.นิธิ เนื่องจันทวงศ์

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- ส.ด. (รัฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ส.บ. เกียรตินิยมอันดับสอง (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ. ดร.อรไท ไสภารัตน์

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- ส.ด. (รัฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ส.ม. (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.ดาริน คงสัจวิวัฒน์

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- Ph.D. (Regional and Rural Development Planning), AIT
- สป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ส.บ.เกียรตินิยมอันดับสอง (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.พลดา เดชพลมาตย์

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สค.ม. (สวัสดิการแรงงาน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศศ.บ. เกียรตินิยมอันดับสอง (ภาษาอังกฤษ)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ. ดร.วัชรพล ศุกจักรัตนา

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการศึกษา

- Ph.D. in Government, University of Essex, UK
- รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์ การปกครอง)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสังคมร่วมสมัย

บรรณาธิการ : ศ.ดร.บุศรินทร์ เลิศขวลิตสกุล /
ศ.ดร.กวินธร เสถียร / ศ.ดร.ฐานิดา บุญวรรณโณ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสังคมร่วมสมัย เป็นหนังสือรวมบทความที่ พูดถึงการทำความเข้าใจ สังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงผ่านแนวคิด ทฤษฎี ปรากฏการณ์ทางสังคม ตลอดจนการประยุกต์ใช้ทฤษฎี เพื่ออธิบาย ความเป็นสังคมในหลากหลายมิติ ด้วยสาขา วิชา เช่น จิตวิทยา รัฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประชากรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา และ สังคมวิทยา โดยนำเสนอมุมมองทั้งในระดับปัจเจก กลุ่มสังคม ชุมชน สถาบันทางสังคมอย่างครอบครัว โรงเรียน และสังคมในระดับนานาชาติ หรือระดับโลก ในบริบทร่วมสมัย ที่ไม่ใช่แค่พูดถึงความเปลี่ยนแปลง ใน ปัจจุบันเท่านั้นแต่ความร่วมสมัยที่นี้ยังสัมพันธ์กับ อดีตเพื่อให้เห็นถึง การเปลี่ยนผ่าน (transformation) และการคาดการณ์หรือวาดหวัง | ถึงอนาคตข้างหน้า

ผี ร่างทรง และพิธีกรรม

บรรณาธิการ : ศ.ดร.กรมเลิศ โปธิกนิษฐ /
รศ.ดร.พัชรินทร์ ลิรสุนทร

หนังสือ “ผี ร่างทรง และพิธีกรรม” เปิดเผย การดำรงอยู่ของ ลัทธิบูชาความมั่งคั่งรูปแบบใหม่ ๆ ที่เติบโตเบ่งบานในสภาวะสมัยใหม่ ซึ่งไม่ได้ มุ่งเน้นเพียง การเช่นไหว้บูชา แต่การปรากฏตัวของผี ร่างทรง และ พิธีกรรมไสยศาสตร์ ในศตวรรษที่ 21 สะท้อนความคิด สร้างสรรค์ การปรับตัว พลวัตของการให้ความหมาย และการทำความเข้าใจกับกระบวนการสร้างความ สักดิ์สิทธิ์ ที่เลื่อนไหล การปรากฏตัวของผี ผ่านร่างทรง และพิธีกรรมที่ปราศจากรหัสสัญญาทางศาสนา หากแต่ วางอยู่บนฐานคติ แนวปฏิบัติ ที่มุ่งตอบสนองความ ต้องการและการร้องขอที่ไม่เคยถูกได้ยิน เปิดเผยระบบ ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่าง คนกับผีและอำนาจ เหนือธรรมชาติ โครงข่ายตลาดผีและพิธีกรรม พันพรมแดน ซึ่งสร้างความพึงใจเชิงสุนทรีย์และอุทสา นุภาพที่พ้องกับความทรงจำและจินตนาการผู้คน ในสังคม ผ่านการบอกเล่าความจริงด้วยเหตุผลชุดใหม่ และ ผู้แสดงกลุ่มใหม่

ศิลปะการเขียนบทความ

ผู้แต่ง : รศ.ดร.พัชรินทร์ ลิรสุนทร /
ดร.วัชรุณี ชี้อัสัตย์

หนังสือ “ผี ร่างทรงกะเทย กับการเมืองในอุษาคเนย์” เปิดเผย ชุดของความจริงในระดับญาณวิทยา ที่สะท้อนให้เห็นถึงที่มาของความรู้ ความจริงแบบอื่น ทั้งเรื่องชุมชนในความหมายและบทบาทใหม่ที่มีสภาพ เลื่อนไหลไร้พรมแดน ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งที่ไม่ใช่ มนุษย์ โดยมีผี ร่างทรงกะเทยเป็นผู้แสดงสำคัญที่เปิดเผยปัญหา ความหวัง และความต้องการของผู้คนในดินแดนอุษาคเนย์ ในขณะที่สามัญชนใช้ การเปล่งเสียงผ่านบทสวด คำอธิษฐาน การพ้อนรำ และวัตถุวัฒนธรรม ที่ใช้เช่นไหว้บวงสรวง ผู้ปกครองใช้ร่างทรง และพิธีกรรมเป็นกุศโลบาย ทางการเมืองเพื่อควบคุมจัดการพลเมืองของตน

 NUPH
online store
www.nupress.grad.nu.ac.th

 0 5596 8833

 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

 nuph@nu.ac.th

หนังสือแนะนำ

สงครามยูเครน : สงครามร้อนแรกในสงครามเย็นใหม่

ผู้แต่ง : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

“การขยายสงครามของรัสเซียต่อยูเครน มิใช่เพียงการรุกเพื่อผนวก ดินแดนเช่นในกรณีของ โครเมีย หรือการแทรกแซงในดอนบาสในปี ค.ศ. 2014 หากแต่สงครามในครั้งนี้เป็นการรุกทางทหาร ที่พุ่งเป้า ไปสู่ยูเครนโดยตรง อันมีนัยถึงการทำลายต่อ “การจัด ระเบียบยุโรป” ในยุคหลังสงครามเย็น ทั้งยังเป็น สัญญาณสำคัญถึงการกลับมาของรัสเซียในการเมือง ระหว่างประเทศ ซึ่งรัสเซียเชื่อว่า การเปิดสงครามครั้งนี้ เป็นเสมือนกับ “การทวงสิทธิ์” ของรัสเซียใน เวทียุโรป...”

ทฤษฎีนโยบายสังคมและการวิพากษ์นโยบาย

ผู้แต่ง : ผศ. ดร.กมลศ โทอินิชฐ

นโยบายสังคม ถือเป็นแนวทางสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่เมื่อ พิจารณาด้วยมุมมองเชิงวิพากษ์ จะพบว่าอีก ด้านหนึ่ง นโยบายสังคมมักถูกใช้เป็น “กลไกเชิง อำนาจ และอุดมการณ์ของรัฐ” ในการผลิต การสร้าง การจัดวางชุดความรู้และความจริงที่มีผล ต่อความคิดและความเชื่อของประชาชนในวงกว้าง รวมทั้งการเอื้อประโยชน์ต่อ “ตัวรัฐเอง” ในฐานะ “ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย”

ขัดขืน

บรรณาธิการ : รศ. ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร /
ผศ. ดร.กมลศ โทอินิชฐ

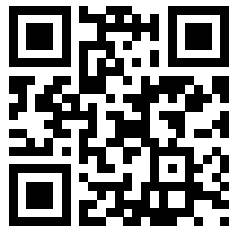
“ไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่การกระทำทางการเมืองหรือการใช้อำนาจ ของชนชั้นปกครองในสังคมใด จะครอบงำความคิดและอยู่เหนือชีวิต ของสามัญชนได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพราะการควบคุมบงการของชนชั้น ปกครอง จะกระทำได้เพียงในพื้นที่สาธารณะเท่านั้น แต่ไม่สามารถกระทำ ได้เลยในพื้นที่สี่เทา หรือพื้นที่ซึ่งมีความคลุมเครือ” – James C. Scott –

สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

สั่งซื้อหนังสือออนไลน์

จัดส่งถึงบ้านสะดวกรวดเร็ว

สั่งซื้อทันที

 nuph@nu.ac.th

 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

 0 5596 8833-8836

 [nu_publishing](#)

NUPH
online store

www.nupress.grad.nu.ac.th